

ZRTVE POLICIJSKE TORTURE OCEKUJU PRAVDU

Author: [Dzengis Buljukbas](#)

Mada na hiljade osoba tvrde da su dozevele policijsku torturu tokom devedesetih, cini se da ce malo ko od njih videti odgovorne za zlostavljanje na optuzenickoj klupi.

Mustafa Dzigal nikada nece zaboraviti taj dan u maju 1994. godine kada je bio pozvan u policijsku stanicu u Novom Pazaru na "informativni razgovor".

Zlostavljanje je pocelo istog trenutka kada je usao na vrata, kaze ovaj 73-godisnjak za IWPR.

"Hteli su da priznam zlocin za koji sam prvi put cuo od njih", kaze on.

"Pocelo je udaranje po tabanima, glavi, ledjima, sutiranje u grudi, psovanje i psihicko maltretiranje. Nekoliko puta sam se onesvestio od bolova. Cim jedni zavrse sa prebijanjem, odmah dodju drugi."

Dzigal kaze da je maltretiranje trajalo bez prestanka punih dvanaest sati. "Zapamticu do groba sobu broj 25 novopazarskog SUP-a," zakljucuje on.

Mustafin slucaj je samo jedan od mnostva slucajeva policijske torture tokom devedesetih u Novom Pazaru.

Kroz slicnu torturu prosao je i Suljo Muratovic, star 70 godina, koji je juna 1994. godine takodje iskusio zlostavljanje u novopazarskom SUP-u.

"Vezali su me za radijator, i drzali tako dva dana bez vode i hrane. Na Karlicicev znak petnaest ljudi je pocelo da me tuce palicama po nogama, rukama...", kaze on.

"Sutirali su me i udarali kundacima od pusaka po ramenima", dodaje on. "Puklo mi je meso na nogama i polomili su mi tri rebra".

Ispovesti Dzigala i Muratovica o policijskog zlostavljanju nisu usamljene i ne mogu se olako strpati u kategoriju slucajeva pogresne identifikacije prestupnika ili nesrecnih susreta sa nekoliko "trulih jabuka" u policijskim redovima.

Na hiljade stanovnika Sandzaka su pritvarani bez optuznice i fizicki su zlostavljani tokom policijskog pritvora za vreme rezima Slobodana Milosevica, prema podacima lokalnih organizacija za ljudska prava.

Pet godina nakon smene Milosevicevog rezima i nastanka demokratskijeg politickog sistema, oni jos uvek cekaju pravdu i sudske procese protiv odgovornih za njihovo maltretiranje.

U Okruznom sudu u Novom Pazaru je do sada podneto oko 35 krivicnih prijava za torturu nad Bosnjacima.

Tokom 2003. godine su pokrenuti sudski postupci protiv trojice policajaca, najcesce spominjanih policajaca u iskazima zrtava torture - Radoslav Stefanovic, Milic Karlicic i Milo Nedic.

Velika su ocekivanja novopazarske javnosti od ovog sudskog procesa, ali se cini da ce ovaj proces trajati nekoliko godina.

Sami optuzeni se ne pojavljuju na zakazanim rocistima u novopazarskom sudu.

Vazni svedoci se takodje cesto ne pojavljuju na rocistima. Nekoliko njih zive u krajevima gde sneg prakticno onemogucava njihov dolazak u Novi Pazar. Sledece rociste zakazano je za februar.

Samo su dva sudjenja vec zavrшена, medjutim doneta je samo jedna okrivljujuca presuda protiv trojice policajaca u februaru prosle godine.

Osudjeni su na po pet meseci zatvora. Javni tuzilac nije bio zadovoljan presudom i predmet je vracen u proceduru.

Zlostavljanje pritvorenih lica u novopazarskoj policijskog stanici se odigravalo dok su etnicki oruzani sukobi besneli sirom bivse Jugoslavije.

Sukobi izmedju Srba, Hrvata, Bosnjaka i Albanaca su se pogorsavali, a negativni uticaji su se takodje preivali na etnicki mesoviti Sandzak na jugozapadu Srbije, gde zive brojni Bosnjaci.

Situacija u Novom Pazaru je bila pogotovo napeta. U najvećem gradu u regionu stanovništvo je pretežno muslimansko i bosnjacko, dok su policajci bili – i jos uvek su – uglavnom Srbi.

Ozbiljna kršenja ljudskih prava za koje je odgovorna lokalna policija je temeljno dokumentovala lokalna nevladina organizacija Sandzacki odbor za zastitu ljudskih prava i sloboda.

Prema podacima Jugoslovenskog komiteta pravnika, JUKOM, i Sandzackog odbora za ljudska prava, objavljenim u knjizi "Svedocenja iz Sandzaka", u periodu od 1992. do 2002. godine bilo je nekoliko hiljada slucajeva brutalne policijske torture.

Advokat Mehmed Hot, stalni saradnik JUKOM-a i Sandzackog odbora za zastitu ljudskih prava u odbrani i zastupanju ostecenih, rekao je za IWPR da su se policajci "takmicili" u iznalazenju sto brutalnijih metoda mucenja civila, a sve radi iznudjivanja iskaza za posedovanje oruzja koje oni nisu imali.

"Bilo je cak zabranjivano lekarima da izdaju lekarska uverenja pretucenim gradjanima, tako da je svim povredjenima bilo tesko da obezbede dokaze o torturi koju su iskusili", rekao je Hot za IWPR.

"Za svih tih deset godina nijedno lice iz javne ili drzavne bezbednosti nije disciplinski kaznjeno, suspendovano, optuzeno za torturu, iznudjivanje dokaza ili zloupotrebu u sluzbi, mada su svi tuzioci to znali, jer je to bila javna tajna", dodao je on.

U lokalnoj policijskoj stanici u Novom Pazaru odbijaju da komentarisu ove navode o siroko rasprostranjenim

zloupotrebama u službi. Uprkos nekoliko pokušaja IWPR-a da dodju do bilo koga iz novopazarske policijske stanice, niko nije bio spreman da iznese stav policije.

Semiha Kacar, predsednica Sandzackog odbora za ljudska prava, kaže za IWPR da je učinjeno mnogo toga na rasvetljavanju slučajeva i otkrivanju počinilaca ovih krivičnih dela obezbeđivanjem dobro dokumentovanih analitičkih izveštaja koji su predati vlastima i drugim lokalnim i međunarodnim nevladinim organizacijama.

Sanzacki odbor za ljudska prava želi da "doprinese pravnoj primeni međunarodnog i krivičnog prava prema odgovornima za diskriminisanje građana na osnovu verske, nacionalne ili političke pripadnosti", rekla je ona.

Citajući spisak imena žrtava torture, Semiha Kacar kaže da je više desetina hiljada ljudi prošlo kroz policijski "tretman" - mučenje, batinanje i ponižavanje za vreme takozvanih "informativnih razgovora" tokom devedesetih godina.

Većina ovih slučajeva se desila u opštinama Sjenica, Tutin, Novi Pazar, Prijepolje u Srbiji, i u opštini Rozaje u Crnoj Gori.

"Dva čoveka su nakon informativnih razgovora u policiji izvršila samoubistvo", kaže ona.

Promene koje su se desile nakon oktobra 2000. godine, Kacareva naziva pretežno "kozmetičkim" - makar u pogledu promena u policiji u Sandzaku.

Sanzacki odbor za ljudska prava tvrdi da se broj ljudi koji prijavljuju brutalan policijski tretman povećao, dodajući da bi to mogla biti posledica činjenice da su ljudi prosto spremniji da svedoče o onome što im se desilo.

"Žrtve torture, kao i njihove porodice, ali i citava sela i danas nisu oslobođeni straha da bi se neki sličan scenario [kao iz Milosevićevog doba] mogao ponovo odigrati", kaže Kacarova.

Za mnoge stanovnike Novog Pazara, priča o policijskoj torturi je nešto o čemu nisu previše spremni da razgovaraju izvan privatnosti njihovih domova.

Begija Dazdarević, star 75 godina, penzioner, kaže: "To su ti, sine, đavolja posla. Sa policijom se ne valja igrati".

U međuvremenu, većina ljudi koji su pomagali da se unište životi drugih ljudi i njihove porodice su još uvek na slobodi - to predstavlja uvredu za osećanja brojnih žrtava.

S obzirom da se sudjenja policajcima zbog torture odvijaju jako sporo, čini se da su male šanse da će se mnogi od njih naci na sudu, a kamoli, potom, u zatvorskoj ćeliji.

"Ne mogu da gledam više sve te ljude, kako se setaju slobodno ulicama", kaže Fadil Ugljanin, star 51 godinu, još jedna žrtva policijske brutalnosti u Novom Pazaru.

"Ako to bude potrebno, pokrenucu moj slucaj pred Medjunarodnim sudom u Strazburu", dodaje on.

Dzengis Buljukbas je pohadao novinarski program obuke IWPR-a u Novom Pazaru koji je finansirala kancelarija OEBS-a u Beogradu.

Location: Balkans
Serbia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/zrtve-policijske-torture-ocekiju-pravdu>